

ЗАҢ КЕҢЕСТЕРІ

N&P Назханов
және Серіктестері

СҰРАҚ №101:

Менің әпкем 2022 жылы Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексінің 189-бабы 3-бөлігі 1-тармағымен сотталды, осы жылдан бастап аталған бапты қылмыстық кодекстен азаматтық кодекске ауыстырғаны туралы айтылады. Бұл шындық па? Егер солай болса, біз бостандыққа шығуға үміттенеміз ба?

ЖАУАП:

Қазіргі уақытта Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексінің 189-бабы декриминализацияланбаған.

Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексінің 6-бабының 1-бөлігіне сәйкес, қылмыстық әрекеттің қылмыс болып табылмауы немесе жаза болмауы, жауапкершілікті немесе жазаны жеңілдету, не болмаса қылмыс жасаған адамның жағдайын басқа түрде жақсартатын заң кері күшке ие болады, яғни бұл заң күшіне енгенге дейін тиісті әрекетті жасаған тұлғаларға, соның ішінде жазасын өтеп жатқан немесе өтеп болған, бірақ сотталушыларға да таралады.

Егер 189-бап декриминализацияланса, яғни бұл әрекет қылмыс деп саналмаса, онда сіздің әпкеңіз бостандыққа шығуы мүмкін. Бірақ, қазіргі уақытта заңнамалық өзгерістердің мұндай болжамы жоқ.

СҰРАҚ №102:

Мен 2016 жылы ҚР ҚК 3-бөлімінің 188-бабы бойынша сотталдым, мерзімін өтегеннен кейін 2022 жылдың қаңтарында босатылдым. ҚР ҚК 79-бабы 7-бөлігі бойынша өтеу мерзімі аяқталғанға дейін соттылықты өтегім келеді.

ЖАУАП:

ҚР ҚК 11-бабының 4-бөлігіне сәйкес, ең жоғары жаза 12 жылдан аспайтын әрекеттер ауыр қылмыс деп танылады. ҚР ҚК 188-бабының 3-бөлігі 2 жылдан 7 жылға дейін бас бостандығынан айыру түріндегі жазаны көздейді, бұл сіздің қылмысыңызды ауыр деп жіктейді.

ҚР ҚК 4-тармағының 79-бабының 2-бөлігіне сәйкес ауыр қылмыстар бойынша соттылық жазасын өтегеннен кейін 6 жылдан кейін, яғни 2028 жылғы қаңтарда өтеледі. Алайда, егер сотталған адам өзін мінсіз ұстаса, сот соттылықты мерзімінен бұрын алып тастай алады, бірақ бұл ауыр қылмыстар үшін сотталғандарға қолданылмайды.

Егер қылмыс 18 жасқа дейін жасалса, соттылықты өтеу мерзімі қысқарады. Ауыр қылмыс үшін жазасын өтегеннен кейін екі жыл. Егер қылмыс 18 бен 21 жас аралығында жасалса, сот жеңілірек мерзімдерді қолдана алады. Мұндай жағдайда соттылық 2024 жылдың қаңтарында өтелуі мүмкін.

СҰРАҚ №103:

Егер ЖКО нәтижесінде жолаушы қайтыс болса, жүргізушіге қатысты қылмыстық іс туыстарының арызы бойынша немесе міндетті түрде ашыла ма?

СҰРАҚ №104:

Менің тұрмысқа шықпай тұрып, бізде үш бөлмелі пәтер болды. Тұрмысқа шыққаннан кейін, анам бұл пәтерді екі бөлмелі пәтерге айырбастап, үстіне ақша қосып, ағама екі бөлмелі пәтер сатып алды. Сол кезде ол пәтердегі өз үлесінен бас тартты, ал біз анаммен бірге пәтерде тұрдық, пәтердің негізгі жалға алушылары анам мен мен болдық. Мен бала туып, біз екі бөлмелі пәтерді үш бөлмелі пәтерге айырбастап, үстіне ақша қостық, мен және күйеуім пәтерді жөндеуден өткіздік. Уақыт өте келе күйеуім қызметтік міндетін атқару кезінде қайтыс болды, қызыма 13 жас. Енді анам мен ағам мені пәтерден шығаруды қалайды, бірақ ағамның үш бөлмелі пәтері, бір бөлмелі пәтері + жеке үйі + біздің дачамыз бар. Мен түсінемін, оның бұл пәтерге құқығы жоқ сияқты, бірақ егер анам оған мұрагерлік немесе сыйға тарту туралы жазса, не болады? Анам мен әкем ажырасқан (әкем қазір қайтыс болған) және анам үшін әрдайым ағам бірінші орында болды, бәрі оның үшін жасалды. Ол мені ұрып-соқты, балалық шағымда менің омыртқам сынып, миыма соққы алдым (осы оны ұрып-соққаннан болды), бірақ анам оны әрдайым қорғады. Қазір де ол мені ұрып-соқты, мен денемде көгерген жерлермен қалдым, ал ол оның жағында болып, мені пәтерден шығару туралы қорқытып жатыр, себебі мен үшін ештеңе емес, ал ол үшін бәрі, мен қатты уайымдап отырмын, не істеуім керек?

ЖАУАП:

Алдымен, егер ағайыңыз сізге қатысты қол көтеретін әрекеттер жасаса, оның заңсыз әрекеттерін жасағаннан кейін дереу аудандық полиция бөлімшесіне тиісті арызбен жүгінуіңіз қажет. Сот-медициналық сараптама жүргізілгеннен кейін оның әрекеттері Әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы кодекстің 73-1-бабы (қасақана жеңіл дене жарақатын салу) немесе Қылмыстық кодекстің 107-бабы (қасақана дене жарақатын салу) не 106-бабы (қасақана ауыр дене жарақатын салу) бойынша құқық бұзушылық құрамы болып табылады.

Екіншіден, сіз тұрып жатқан пәтерде немесе сіз көрсеткен басқа жылжымайтын мүлік объектілерінде (оның ішінде сіз онда тұрмасаңыз да) өз үлесіңіз болса, тіпті анаңыздың үлесін ағайыңызға сатуы жағдайында да, ол сізді пәтерден шығара алмайды, себебі сіз пәтердің ортақ меншік иесі болып табыласыз. Сіз бұл жөнінде анықтаманы E-Gov порталы арқылы өзіңіздің ЭЦП көмегімен ала аласыз немесе «Азаматтарға арналған үкімет» мемлекеттік корпорациясының кез келген филиалына барып, қызметкерлерден жылжымайтын мүлікке қатысты құқықтарыңыз бен шектеулер туралы анықтаманы ала аласыз.

Сондықтан, анаңыз бен ағайыңыз сізді сотқа берсе де, сізді пәтерден шығару туралы шешім қабылданбайды.

СҰРАҚ №105:

Шамамен 1,5 жыл бұрын кейбір адамдар маған 3500 АҚШ долларына (Алматы облысы) жер учаскесін беру уәдесін берді. Қазір мен не ақша, не жер учаскесін қайтара алмай отырмын. Не істеуге болады?

ЖАУАП:

Егер 1,5 жыл бұрын жер учаскесін беру туралы уәде жазбаша түрде, яғни сату-сатып алу келісімі, аванс туралы келісім, жер учаскесінің нақты мекен-жайы мен кадастрлық нөмірін көрсеткен қолхатпен бекітілген болса немесе сізде өзге дәлелдер болса, онда сіз жер учаскесін сату-сатып алу келісімін жасауды мәжбүрлеу туралы талаппен сотқа арыз бере аласыз, немесе аванс сомасын екі есе қайтару туралы талап қоя аласыз.

Егер сіз тек ақша беріп, уәде алған болсаңыз, онда сіз құқық қорғау органдарына аталған тұлғаларды қылмыстық жауапкершілікке тарту туралы арызбен жүруіңіз керек. Бұл жағдайда аталған тұлғалардың әрекеттерінде Қылмыстық кодекстің 190-бабы бойынша алаяқтық белгілері бар. Мұндай жағдайда сіздің пайдаңызға айғақтар ретінде ақшаны берген сәтті көрген куәгерлердің көрсеткендері, сіз алғашқыда аталған тұлғалармен жер учаскесін сатып алу үшін байланысқа түскен куәгерлердің көрсеткендері, мессенджерлер мен SMS-хабарламалар арқылы жүргізілген хат-хабарлар, телефон байланыстарының базалық станциялар мекенжайлары бойынша мәліметтер, күдіктілердің банктік шоттарынан алынған үзінділер және басқа да дәлелдер болуы мүмкін.